Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lausunto

20.10.2015 Keha/2242/2015

Eduskunta
valtiovarainvaliokunta, työ- ja elinkeinojaosto

Viite HE 30/2015 asiantuntijalausuntopyyntö, sähköposti Sara Kuitunen 7.10.2015

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja TE- toimiston yhteinen lausunto talousarviosta ja työnvälityksen toimivuudesta

Pohjois-Pohjanmaan TE- toimistolla on noin 50 000 asiakasta, joista 27 000 on työtöntä. Henkilöstöä on noin 220, ja heistä määräaikaisia on lähes 70. Vakituisen henkilöstön määrä on supistunut viime vuosina olennaisesti. TE-toimistolla on kuusi toimipaikkaa (Haapajärvi, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Raahe, Ylivieska) ja lisäksi yhteispalvelusopimus 10 kunnan kanssa ja kahdeksan kuntaa on mukana Valtionvarainministeriön etäpalvelukokeiluissa. Palvelupisteiden kattavuus on ollut toimivaa, joskin ilman ajanvarausta toimivaa aukioloa on supistettu pienemmillä palkkakunnilla. Osa toimipaikoista on avoinna ilman ajanvarausta vain maanantaisin ja tiistaisin. Huomattava osa asiakkaiden palveluista on viime vuosina siirretty verkko- ja / tai puhelinpalveluihin. Viimeisimmän palautteen mukaan 81,9 prosenttia asiakkaista koki saaneensa joko hyvää tai erittäin hyvää palvelua osakseen TE-toimistossa. Verkkopalvelujen käyttöaste alueella on ollut noin 50 prosenttia.

<u>TE-hallinnon resursseista ja digitalisaatiotoimenpiteistä</u>

Valtion TAE 2016:ssa TE-toimistojen toimintamenomäärärahat ja henkilövuosimäärät ovat talousarviokaudella supistumassa edelleen merkittävästi. Samaan aikaan rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyyden arvioidaan kasvavan eikä TE-toimistojen asiakasmäärien oleteta vähenevän merkittävästi lähivuosina. TE-hallinnolle asetetut tulostavoitteet 2016 pysyvät pääsääntöisesti nykyisellä tasolla.

Huomiotta ei voi jättää sitä, että maahanmuuttajien kotouttaminen tulee lisäämään merkittävästi työvoimapalvelujen kysyntää varsinkin siinä vaiheessa, kun oleskeluluvan saaneet henkilöt siirtyvät TE-toimistojen asiakkaiksi.

TE-toimistojen osalta tulee valtion talousarviossa turvata riittävät resurssit asiakaspalveluun. Resursseja tarvitaan sekä henkilöstön osalta että myös TE-toimistojen työvoimapalvelumäärärahoihin. TE – hallinnon tietojärjestelmän (URA) kehittäminen tulevaisuuden tarpeita varten on keskeistä.

Kotouttaminen vaatii lisäresursseja myös ELY-keskusten henkilöstössä ja erityisesti kotouttamiskoulutuksessa. On tärkeää, että valtion talousarviossa ja mahdollisessa täydentävässä talousarviossa varaudutaan tarvittaviin resursseihin. Kotoutumiskoulutuksen uudistamista on jo aloitettu useamman hallinnonalan yhteistyössä, mikä onkin olennaista turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa. TE-toimistojen tulkkauskustannukset ovat kasvussa ja niihin tulee varautua valtion talousarviossa.

TE-toimistoihin on voitu palkata asiantuntijoita asiakaspalvelutehtäviin ja muihin tehtäviin valtion työllistämistuella. ELY-keskus ja TE- toimisto pitävät tärkeänä, että valtion palkkatukea voidaan jatkossakin käyttää TE-toimistojen henkilöstön palkkaamiseen.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
PL 81
90101 OULU
Käyntiosoite: Veteraanikatu 1, 90130 Oulu
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Momentin 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) määrärahat ovat supistumassa merkittävästi. ALV-kustannusten siirtyminen samalle momentille vähentää edelleen myös momentin käyttömahdollisuuksia työvoimapalveluissa (ml. työvoimakoulutus). 2015 työllisyydenhoidossa on ollut merkittävä määrä ns. korvamerkittyjä määrärahoja. Määrärahoja on tullut kohdistaa vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin tai työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakkaisiin. V. 2015 ongelmana on ollut myös merkittävä työvoimapalvelujen määrärahojen supistuminen, koska työmarkkinatukivarausten siirto toteutettiin ilman lisämäärärahojen siirtoa momentille 32.30.51. "Korvamerkintöjä" esitetäänkin poistettavaksi tai vähennettäväksi, jotta palveluja saadaan kohdennettua asiantuntijoiden arviointien perusteella alueen tarpeisiin, esimerkiksi nuorten ja maahanmuuttajien palveluihin.

TE-palvelujen digitalisaatiotoimenpiteet on aikataulutettu ja toimenpiteiden eteneminen suunnitellusti ja kattavasti varmistaisi työnvälityksen henkilöresurssien vapautumisen henkilö- ja yritysasiakaspalvelutyöhön nykyistä laajemmin.

Työvoimakoulutuksen uudistaminen

Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi. Tämän reformin yhtenä toimenpiteenä tutkinto- ja osatutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus pääsääntöisesti siirtyy TEMin hallinnonalalta OKM:n hallinnonalalle 2018 alusta. Valtion talousarviossa on varauduttu tämän osalta määrärahojen siirtoon 2018. Nykyjärjestelmän mukaisten alkavien ja meneillään olevien koulutusten tulee päättyä ennen vuodenvaihdetta 2017-18. Työvoimapoliittinen koulutus on tärkeä osa työvoimapalveluiden tarjontaa ja työnhakijoiden palvelua, jolla turvataan alueellista osaavan työvoiman saatavuutta. ELY-keskus ja TE-toimisto pitävät erittäin tärkeänä, että ministeriöiden välisen työnjaon muutoksen vuoksi työvoimakoulutuksessa ei tulisi merkittäviä katkoksia tai viiveitä 2017 ja 2018. TE-toimistojen asiakkaiden pääsy työvoimakoulutuksiin on varmistettava myös jatkossa. Tämä tulee huomioida ko. kärkihankkeen valmistelussa ja toteutuksessa.

Kuntakokeiluhankkeet

Kunnilla on merkittävä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä ja työllistämisessä, varsinkin heikommassa työmarkkina-asemassa oleville. Osassa Pohjois-Pohjanmaan kuntia on ilmaistu valmiutta käynnistää työllisyyskokeiluja. ELY-keskus ja TE- toimisto pitävät tärkeänä sitä, että kokeiluissa arvioidaan uusien toimintamallien tuloksellisuutta erilaisissa toimintaympäristöissä (pieni/keskikokoinen/suuri kunta, työssäkäyntialue, kunnan keinot työllistää myös toisen kunnan alueelle ja yksityiselle sektorille). Pilottien kohderyhmät ja tavoitteet tulee määritellä, jotta pilotit ovat hallittavissa, haluttua tulevaisuutta tukevia ja uutta luovia. Pelkkä resurssien siirto valtiolta kunnille ei ole riittävää. Pilottikohteina voisivat olla esimerkiksi kuntien ennakoivan tiedonhallinnan parantaminen työmarkkinatukivastuisiin liittyen, työttömyysturvan aktiivikäytön kehittäminen sekä kuntouttavan työtoiminnan käytön laajentaminen myös yrityksiin. Ennen uusia kokeiluja on välttämätöntä kerätä tulokset jo toteutetuista kuntakokeiluista.

Leila Helaakoski
Johtaja
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Maire Mäki
Johtaja
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto